

Jarosław Zieliński, Sekretarz Stanu Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji 02-591 Warszawa ul.
Stefana Batorego 5

Warszawa, 2018-07-24

KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW
KANCELARIA SEJMU

BMP-0713-4-100/2018(20)

Odpowiedź na interpelację nr 22677

**Odpowiedź Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na e-interpelację numer 22677 Posła
na sejm RP Pana Marcina Świącickiego w sprawie zwalczania antysemityzmu**

W załączeniu uprzejmie przesyłam odpowiedź Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na e-
interpelację numer 22677 Posła na sejm RP Pana Marcina Świącickiego w sprawie zwalczania
antysemityzmu.

Załączniki:

1. 0713.4.100.PROJEKT ODPOWIEDZI_3.DOCX

Dokument został podpisany, aby go zweryfikować należy użyć
oprogramowania do weryfikacji podpisu Data złożenia podpisu:

2018-08-24T12:35:00Z

Podpis elektroniczny

Pan

Marek Kuchciński

Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację numer 22677 Posła na Sejm RP Pana Marcina Świąckiego w sprawie *zwalczania antysemityzmu*, przekazaną przy piśmie Pana Grzegorza Schreibera, Sekretarza Stanu – Sekretarza do Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (sygn. DSP.INT.4810.695.2018), z upoważnienia Prezesa Rady Ministrów, w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej, Ministrem Sprawiedliwości oraz Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Równego Traktowania uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA) podczas realizacji zadań związanych z monitorowaniem i przeciwdziałaniem przestępstwom z nienawiści posługuje się definicją roboczą przestępstwa z nienawiści opracowaną przez Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie¹ (ODIHR – OSCE), która odnosi się do wszystkich rodzajów przestępstw motywowanych uprzedzeniami, w tym do przestępstw na tle antysemitycznym. MSWiA nie posiada informacji, aby Rząd Rzeczypospolitej Polskiej (RP) przyjął do stosowania definicję antysemityzmu opracowaną przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście (IHRA) lub by zostali wyznaczeni krajowi koordynatorzy ds. zwalczania antysemityzmu.

Jednocześnie informuję, że na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji powołano *Międzyresortowy Zespół do spraw przeciwdziałania propagowaniu faszyzmu i innych ustrojów totalitarnych oraz przestępstwom nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość*², do którego zadań należała identyfikacja problemów pojawiających się w praktyce ścigania przestępstw polegających na publicznym propagowaniu faszystowskiego i innego totalitarnego ustroju państwa oraz nawoływaniu do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość oraz opracowanie założeń ewentualnych zmian przepisów mających na celu wyeliminowanie ww. zjawisk i problemów. Po ostatnim posiedzeniu w dniu 28 czerwca 2018 roku zostało przygotowane sprawozdanie końcowe z realizacji ww. zadań.

W omawianym zakresie są także organizowane różnego rodzaju szkolenia i warsztaty. W lutym 2018 roku odbyło się szkolenie zorganizowane przez Biuro Instytucji Demokratycznych

¹ Definicja robocza przyjęta przez ODIHR: *Przestępstwo z nienawiści*

(A) Każde przestępstwo natury kryminalnej, włączając w to przestępstwa wymierzone w ludzi i ich mienie, w wyniku którego ofiara, lokal, lub inny cel przestępstwa, są dobierane ze względu na ich faktyczne bądź domniemane powiązanie, związek, przynależność, członkostwo lub udzielanie wsparcia grupie zdefiniowanej w punkcie B.

(B) Grupa może być wyróżniana na podstawie cech charakterystycznych wspólnych dla jej członków, takich jak faktyczna lub domniemana rasa, narodowość lub pochodzenie etniczne, język, kolor skóry, religia, płeć, wiek, niepełnosprawność fizyczna lub psychiczna, orientacja seksualna lub inne podobne cechy.

² Zarządzenie Nr 24 Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2018 r. w sprawie *Międzyresortowego Zespołu do spraw przeciwdziałania propagowaniu faszyzmu i innych ustrojów totalitarnych oraz przestępstwom nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość* (M.P. poz. 205).

i Praw Człowieka OBWE pn. *Odpowiedź na antysemityczne przestępstwa z nienawiści i zapewnienie bezpieczeństwa społecznościom żydowskim w Polsce*, w którym wzięli udział funkcjonariusze Policji, przedstawiciele MSWiA, Prokuratury Krajowej, a także przedstawiciele organizacji żydowskich.

W Policji są wdrażane projekty mające na celu zapewnienie skutecznego ścigania przestępstw z nienawiści popełnionych w Internecie i wzmocnienie działań w walce z ww. przestępczością pojawiającą się w cyberprzestrzeni. Czynności będą prowadzone w szczególności w sferze pracy operacyjnej, mającej na celu wykrywanie i ustalanie sprawców.

Dodatkowo są podejmowane liczne przedsięwzięcia prewencyjne nakierowane na przeciwdziałanie przestępstwom z nienawiści, m.in. funkcjonariusze Policji dokonują rozpoznania ewentualnych zagrożeń bezpieczeństwa imigrantów i przedstawicieli mniejszości etnicznych i narodowych, są realizowane kampanie prewencyjne oraz edukacyjno-kulturalne dotyczące problematyki mowy nienawiści, są organizowane patrole wokół zabytków, cmentarzy, miejsc kultu religijnego, a ponadto policjanci pozostają w kontakcie z koordynatorami i administratorami cmentarzy przedstawicieli innych wyznań religijnych, celem zapewnienia bezpieczeństwa odwiedzającym je osobom.

W 2018 roku kontynuowano warsztaty realizowane przez KGP od 2015 roku pn. *Zwalczanie przestępstw popełnionych z pobudek rasistowskich i ksenofobicznych*, które są kierowane do policjantów komórek dochodzeniowo-śledczych służby kryminalnej, realizujących czynności w sprawach dotyczących przestępstw popełnionych na tle nienawiści.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* (Dz. U. z 2017 r. poz. 823) organy władzy publicznej są obowiązane podejmować odpowiednie środki w celu wspierania działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości. Wśród zadań, których realizacja odbywała lub odbywa się przy udziale środków finansowych, których dysponentem był lub jest minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych warto m.in. wymienić organizację festiwali, koncertów, publikację wszelkiego rodzaju wydawnictw czy organizację uroczystości rocznicowych dotyczących mniejszości. Do najważniejszych organizacji realizujących powyższe zadania należą:

- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce (TSKŻ) otrzymujące co roku dotację na zadanie pn. *Rocznice upamiętniające historię narodu żydowskiego*, którego głównym celem jest upamiętnienie wydarzeń o priorytetowym dla narodu żydowskiego znaczeniu historycznym. TSKŻ w 2018 roku na ww. zadanie otrzymało dotację w wysokości 135 000 zł. W latach poprzednich na ten cel dotacje kształtowały się na poziomie 65 000 zł – w 2017 roku oraz 70 000 zł – w 2016 roku;
- Stowarzyszenie Żydów Kombatantów i Poszkodowanych w II Wojnie Światowej, które organizuje i współorganizuje imprezy kulturalno-artystyczne i konferencje popularno-naukowe, prowadzi działalność edukacyjną, wydawniczą i socjalną, mającą na celu upamiętnienie bohaterskiego czynu Żydów w gettach, obozach zagłady w czasie Holokaustu. W 2018 roku Stowarzyszenie otrzymało dotację w wysokości 3 000 zł na zadanie pn. *Uroczyste obchody 75 rocznicy Powstania w Getcie Warszawskim* oraz 5 000 zł na prowadzenie działalności statutowej. W latach ubiegłych Stowarzyszenie otrzymywało dotacje na ww. zadania w wysokościach 2 100 zł i 5 000 zł – w 2017 roku oraz 2 100 zł i 6 000 zł – w 2016 roku;
- Stowarzyszenie Dzieci Holokaustu, które podejmuje działania zorientowane na potrzeby swoich członków (opieka nad Sprawiedliwymi Wśród Narodów Świata, psychoterapia dla członków Stowarzyszenia), jak również organizuje programy edukacyjne dla uczniów, w tym liczne wizyty w szkołach, prelekcje dotyczące spraw mniejszości żydowskiej oraz współpracuje z Żydowskim Instytutem Historycznym i prowadzi działalność wydawniczą. W 2018 roku Stowarzyszenie otrzymało wsparcie finansowe

na działalność statutową w wysokości 8 800 zł. W latach ubiegłych wysokość dotacji wahała się na poziomie 7 000 zł – w 2017 roku oraz 10 000 zł – w 2016 roku;

- Fundacja SHALOM, która realizuje projekty mające na celu promowanie kultury mniejszości żydowskiej i ocalenie od zapomnienia jej spuścizny duchowej. Fundacja w cyklu dwuletnim organizuje konkurs skierowany do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych dotyczący historii Żydów w regionie ucznia. W 2018 roku Fundacja na Ogólnopolski Konkurs *Historia i kultura Żydów polskich* dla szkół ponadgimnazjalnych i *Na wspólnej ziemi* dla szkół podstawowych i gimnazjów otrzymała dotacje z MSWiA w wysokości 39 000 zł, dwa lata wcześniej przyznano dotację w wysokości 38 000 zł.

Minister SWiA prowadzi również działania koncentrujące się na ochronie, zachowaniu i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości oraz integracji społecznej, które mogą przyczyniać się do kształtowania postaw tolerancji w społeczeństwie większościowym. Pozyskanie bowiem wiedzy na temat sytuacji prawnej i faktycznej oraz kultury mniejszości narodowych i etnicznych, ich wkładu w kulturę ogólnonarodową może wpływać na kształtowanie ich pozytywnego wizerunku w społeczeństwie, a tym samym sprzyjać pogłębianiu pożądanых postaw: tolerancji, szacunku i zrozumienia dla ludzi o innej narodowości, religii, kulturze, przekonaniach lub poglądach.

Z informacji przekazanych przez Ministra Sprawiedliwości wynika, że w Departamencie Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Krajowej, a także w prokuraturach regionalnych i okręgowych jest prowadzony stały monitoring spraw dotyczących przestępstw popełnionych na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych i wyznaniowych, który polega na systematycznym zbieraniu i analizowaniu materiałów, w tym danych dotyczących form, kierunków i dynamiki tego rodzaju przestępczości, sposobu działania sprawców oraz okoliczności sprzyjających ich popełnieniu. Ponadto w ww. departamencie raz na pół roku jest sporządzane sprawozdanie, z którego wyciąg jest umieszczany na stronie internetowej ww.pk.gov.pl.

Jednocześnie, jak wynika z informacji przesłanych przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania, Pełnomocnik realizując zadania nałożone ustawą z dnia 3 grudnia 2010 r. *o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1219) systematycznie analizuje dane prokuratury dotyczące przestępstw dokonywanych z pobudek rasistowskich lub ksenofobicznych. Wykorzystywane są one w bieżącej działalności Pełnomocnika, w tym w związku ze spotkaniami z przedstawicielami środowisk narażonych na dyskryminację i przy projektowaniu działań, np. w ramach Grupy Roboczej ds. profilaktyki oraz działań pozalegisłacyjnych, utworzonej przy wcześniej wspomnianym *Międzyresortowym Zespole do spraw przeciwdziałania propagowaniu faszyzmu* (...).

Ponadto Pełnomocnik realizując zadania nałożone ww. ustawą wszczyna działania na podstawie wniosków i informacji ze strony obywateli, grup obywateli lub organizacji pozarządowych. Niezależnie od kierowanych do niego wniosków, część zagadnień podejmuje z własnej inicjatywy lub na podstawie doniesień mediów. Pełnomocnik może zasugerować zmianę prawa lub zaniechanie działań o charakterze dyskryminującym, a także wskazać wnioskodawcy przysługujące mu środki prawne lub możliwości działania. Prowadzone przez Pełnomocnika sprawy mogą zostać również przekazane do rozpatrzenia organom, do których kompetencji należy podjęcie działań lub udzielenie informacji, z wnioskiem o przesłanie stosownych wyjaśnień w danej sprawie.

Poinformowano również, że wśród spraw, którymi zajmował się Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania, sprawy związane z antysemityzmem można określić jako pojedyncze przypadki. W 2016 roku wpłynęła jedna taka sprawa, w latach 2017-2018 nie odnotowano ani jednej.

Minister Edukacji Narodowej poinformował, że w ramach polskiego systemu oświaty nauczanie o Holokauście ma charakter obowiązkowy – na wszystkich poziomach kształcenia. Cele

kształcenia i treści nauczania dotyczące Holokaustu są uwzględnione: w dotychczasowej podstawie programowej – na wszystkich poziomach kształcenia, a w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej oraz w podstawie programowej dla szkół ponadpodstawowych³.

W dotychczasowej podstawie programowej cele kształcenia i treści nauczania dotyczące Holokaustu obejmują m.in.: w szkole podstawowej – uczniowie poznają losy ludności żydowskiej, w gimnazjum – uczniowie omawiają wybrane zagadnienia dotyczące II wojny światowej np. Holokaust, zaś na lekcjach języka polskiego uczniowie omawiają teksty kultury poruszające tematykę Holokaustu. W szkołach ponadgimnazjalnych – w zakresie podstawowym uczniowie poznają przyczyny i skutki Holokaustu oraz opisują przykłady oporu ludności żydowskiej, a w zakresie rozszerzonym uczniowie omawiają zagadnienia, takie jak polityka III Rzeszy wobec społeczeństw okupowanej Europy, w tym nazistowski plan eksterminacji Żydów oraz innych narodowości i grup społecznych, postawy Żydów wobec polityki eksterminacji, w tym powstanie w getcie warszawskim, postawy społeczeństwa polskiego wobec eksterminacji Żydów oraz stosunek świata zachodniego i Kościoła katolickiego wobec Holokaustu. Na lekcjach języka polskiego uczniowie omawiają teksty kultury poruszające tematykę Holokaustu. Należy przy tym podkreślić, że reforma systemu oświaty wdrażana od roku szkolnego 2017/2018 obejmuje m.in. wzmocnienie edukacji historycznej, w tym treści nauczania dotyczące Holokaustu.

Jednocześnie Minister Edukacji Narodowej poinformował, że zgodnie z art. 22a ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2017 r. poz. 2198, z późn. zm.) minister właściwy do spraw oświaty i wychowania do użytku szkolnego dopuszcza podręczniki po uzyskaniu pozytywnych opinii rzeczoznawców wyznaczonych z listy rzeczoznawców prowadzonej przez ministra. Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego musi spełnić warunek zgodności z podstawą programową, czyli uwzględniać wszystkie cele i treści kształcenia, przewidziane w podstawie dla danego przedmiotu. Dobór szczegółowych treści nauczania zamieszczonych w konkretnym podręczniku jest efektem koncepcji merytoryczno-dydaktycznej, jaką przyjęli autorzy podręcznika, z zachowaniem warunku uwzględniania wszystkich treści nauczania określonych w podstawie programowej. Rzeczoznawcy, oprócz oceniania zgodności treści podręcznika z podstawą programową oraz jego poprawności merytorycznej, dydaktycznej, wychowawczej i językowej, weryfikują także zgodność treści z innymi przepisami prawa, w szczególności z *Konstytucją RP*, jak też z ratyfikowanymi przez Polskę umowami międzynarodowymi. Mając powyższe na uwadze, nie ma potrzeby dokonywania przeglądu dopuszczonych do użytku szkolnego podręczników – ich poprawność jest weryfikowana w procesie dopuszczenia do użytku szkolnego.

Minister Edukacji Narodowej wskazał również, że oprócz ww. rozwiązań systemowych w zakresie nauczania o Holokauście Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN) realizuje i podejmuje szereg dodatkowych działań, w szczególności:

- powołano Radę opiniotwórczo-doradczą do spraw edukacji o Holokauście, jako organ pomocniczy Ministra Edukacji Narodowej, której celem jest umożliwienie wymiany poglądów, przeprowadzenie konsultacji oraz przekazywanie opinii i sugestii przez osoby zaangażowane w działalność na rzecz edukacji o Holokauście;
- MEN corocznie dofinansowuje podróż do Izraela nauczycieli szkół ponadpodstawowych biorących udział w seminarium *Judaizm – Dzieje i kultura Żydów polskich – Holokaust*, realizowanego w Instytucie Yad Vashem we współpracy z Muzeum Auschwitz-Birkenau, którego celem jest wzajemne poznanie kultury, tradycji, mentalności i historii, szczególnie w kontekście Holokaustu, a także przełamanie uprzedzeń i stereotypów;
- realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE – jednostka podległa MEN) i Instytut Yad Vashem od 2003 roku Program *Zachować Pamięć. Historia i Kultura Dwóch Narodów* – przeszkoleni nauczyciele prowadzą spotkania młodzieży polskiej i izraelskiej w Polsce;

³ Nowa podstawa programowa dla szkół podstawowych jest wdrażana sukcesywnie od roku szkolnego 2017/2018; w szkołach ponadpodstawowych (liceum ogólnokształcącym i technikum) zmiany programowe rozpoczną się od roku szkolnego 2019/2020.

- MEN corocznie organizuje udział i finansuje przejazd grup młodzieży polskiej z całego kraju do Oświęcimia, w celu udziału w projekcie edukacyjnym Fundacji International March of the Living pn. *Marsz Żywych*;
- MEN realizuje zadanie publiczne polegające na wsparciu międzynarodowych wymian młodzieży m.in. z Izraelem. MEN corocznie przeznaczają na wsparcie polsko-izraelskich projektów 250 tys. zł;
- w ramach projektu dotyczącego edukacji o Zagładzie, jest realizowana współpraca pomiędzy ORE a Yad Vashem, której celem jest promowanie nauczania o Zagładzie i upamiętniania jej oraz wspieranie nauki o Zagładzie w szkołach, na uczelniach, w lokalnych społecznościach i innych instytucjach, w tym jest realizowane seminarium szkoleniowe (dwa razy w roku w Yad Vashem) dla grupy edukatorów z Polski na temat nauczania o Zagładzie oraz żydowskiej historii i kultury;
- program „Pamięć dla Przyszłości”, który jest realizowany od 2003 roku przez ORE we współpracy ze Stowarzyszeniem „Dzieci Holocaustu”, służący wsparciu i przygotowaniu szkół do organizacji przedsięwzięć edukacyjnych związanych z obchodami Dnia Pamięci o Holokauście i przeciwdziałania zbrodniom przeciwko ludzkości;
- w dniu 13 czerwca 2018 roku rozpoczęto projekt edukacyjny pn. *Historia obywateli polskich w KL Auschwitz*, realizowany przez Państwowe Muzeum Auschwitz Birkenau oraz Fundację Wiara i Prawda przy współpracy Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, którego celem jest upowszechnienie wśród młodych Polaków rzetelnej wiedzy na temat problematyki związanej z obywatelami Rzeczypospolitej więzionymi i mordowanymi w KL Auschwitz oraz przygotowanie reprezentacji nauczycieli z całej Polski do realizowania skutecznego procesu edukacji historycznej.

Z poważaniem

MINISTER

SPRAW WEWNĘTRZNYCH i ADMINISTRACJI

z up. Jarosław Zieliński

Sekretarz Stanu

Otrzymuje:

Biuro Prezesa Rady Ministrów w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.